

Приватний вищий навчальний заклад «Буковинський університет»

(повне найменування вищого навчального закладу)

Юридичний факультет

(назва інституту / факультету)

Кафедра професійних та спеціальних правових дисциплін

(назва кафедри)

Схвалено та затверджено на засіданні
науково-методичної ради факультету
протокол №1 від 30.09.2021

ЗАТВЕРДЖУЮ:
декан юридичного факультету

Стегла Кельбя

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Філософія

(назва навчальної дисципліни)

Вибіркова навчальна дисципліна

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма

(назва програми)

Спеціальність 081 «Право»

(вказати: код, назва)

Галузь знань 08 Право

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

(вказати: перший бакалаврський / другий магістерський)

Факультет юридичний

(назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Розробник: Полонка І. А., завідувач кафедри професійних та спеціальних правових дисциплін, к.ю.н., доцент

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів): <http://www.bukuniver.edu.ua/fakulteti/yuridichnij-fakultet/kafedra-profes%D1%96jnix-ta-specz%D1%96alnix-pravovix-discipl%D1%96n/>

(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача (-ів))

Контактний тел.

E-mail: ivanka.polonka@gmail.com

Посилання на сторінку курсу на сайті дистанційного навчання університету

Консультації

четвер з 10.00 до 16.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Формування і розвиток сучасної світоглядно-методологічної парадигми неможливе без філософії як теоретичної основи людського світобачення, без розуміння філософії як життєвого завдання. Тому в наш час зростає попит на оволодіння філософією як відповідним типом і способом мислення.

Вивчення курсу покликане забезпечити глибоке засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, високу світоглядно-методологічну культуру студентів. Курс «Філософія» дає можливість студентам отримати необхідні системи знань сучасного рівня розвитку світової філософії та оволодіти вмінням застосовувати філософські знання в безпосередній практичній та науковій діяльності.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета дисципліни:

- дати уявлення про специфіку філософії як важливої форми суспільної свідомості, історичного типу світогляду;
- показати методологічну роль філософського знання в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття;
- ознайомити з історією філософської думки, зокрема в Україні, з досягненнями сучасної філософії;
- сприяти формуванню у студентів здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, вміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням завдань сучасної практики.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

предмет дисципліни, її структуру, категоріальний апарат, основні етапи розвитку історії світової і вітчизняної філософії, сучасні тенденції розвитку філософської думки, найбільш відомих авторів філософських систем, їх головні праці;

вміти ідентифікувати філософські тексти з певними поглядами, розв'язувати тести, трансформувати філософські знання на проблеми економічної теорії й практики, аналізувати соціально-економічні проблеми буття, ставити філософського рівня питання, аналізувати їх і акумулювати в рефератах, виступах на семінарах, доповідях та наукових студентських конференціях;

мати навички читання та конспектування філософської літератури, толерантного ставлення до різних світоглядних систем, дискутування з тих чи інших проблем, письмової відповіді на іспитах та ін.

3. Пререквізити.

Вивчення студентами основних правових інститутів курсу „Філософія” має ґрунтуватися на вже одержаних знаннях у першу чергу з теорії держави і права, історії держави і права зарубіжних країн, соціології, політології та інших галузей права, що вивчаються на попередніх курсах.

4. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання):

Під час вивчення дисципліни, відповідно до освітньо-професійної програми, формуються наступні:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

А) Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Б) Фахові компетентності спеціальності:

- ФК – 1. Знання основних парадигм філософствування.
- ФК – 2. Знання основних підходів до обґрунтування сутності пізнавального процесу.
- ФК – 3. Знання основних історичних підходів до аналізу, синтезу й абстрагування інформації.
- ФК – 4. Уміння транслювати й екстраполювати надбання філософів класиків на предметно-практичну діяльність.
- ФК – 5. Знання базових правил та підходів до формулювання й обґрунтування власних життєвих та світоглядних позицій.
- ФК – 6. Здатність аргументовано обґрунтовувати свої світоглядні позиції на підставі історико-філософських зразків.
- ФК – 7. Знання критичної функції філософії і уміння реалізувати її на практиці.
- ФК – 8. Знання підходів до осмислення сутності людини в історії розвитку філософського знання.
- ФК – 12. Здатність розрізняти основні підходи до розуміння соціальних інститутів.
- ФК – 13. Знання основних принципів кореляції сутності людини і способів розуміння її прав і обов'язків.
- ФК – 14. Знання особливостей взаємозв'язку науки з сучасними соціальними і правовими проблемами.
- ФК – 15. Знання основ сучасної гносеології й епістемології.
- ФК – 16. Навички взаємодоповнення й застосування методів наукового дослідження у правовій сфері.
- ФК – 17. Здатність виявляти основні детермінанти реалізації свободи й відповідальності особистості.
- ФК – 18. Знання основних форм наукового пізнання та уміння здійснювати переходи від емпіричного рівня пізнання до теоретичного.
- ФК – 20. Знання основ герменевтики та уміння застосовувати їх на практиці.
- ФК – 21. Знання основ системного підходу до дослідження соціокультурної реальності.
- ФК – 22. Уміння орієнтуватися у динаміці суспільних процесів

Отримуються наступні програмні результати навчання:

- ПРН 1. Виявляти стійкі знання й розуміння основних принципів формування ціннісних основ суспільного й правового життя на внутрішньосуспільному й міждержавному рівнях.
- ПРН 2. Застосовувати історичний досвід філософської рефлексії прав людини та її свобод.
- ПРН 3. Екстраполювати надбання філософів-класиків на правову сферу.
- ПРН 4. Знати основні засади кореляції сутності людини і способів нормативного регулювання суспільних відносин.
- ПРН 5. Обґрунтовувати свої світоглядні позиції на підставі історико-філософських зразків.
- ПРН 6. Демонструвати знання генези позитивного права і його диференціації.
- ПРН 7. Усвідомлювати сутність основних історичних підходів до наукового дослідження текстової інформації.
- ПРН 8. Демонструвати здатність реалізувати на практиці праксеологічну функцію філософії.
- ПРН 9. Демонструвати знання смислу ідей правової держави, правового суспільства й справедливості.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	1	1	90	20		14		56		залік
Заочна	2	1	1	30	4				26		залік

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					ус го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	ін д	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1 Історія філософії											
Тема 1. Предмет філософії. Філософія Стародавнього світу		2	2			5	2				2	
Тема 2. Філософія Середньовіччя		2				5					2	
Тема 3. Філософія Нового часу		2	2			5					2	
Тема 4. Німецька класична філософія		2				5					2	
Тема 5. Історія філософії України		2	2			5		2			2	
Тема 6. Тенденції розвитку сучасної філософії		2				5					4	
Модульна контрольна робота			2									
Разом за ЗМ1		12	8			30					14	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1.2. Система філософії											
Тема 7. Проблеми систематизації філософського знання		2	2			5		2			3	
Тема 8. Онтологія		2				5					3	
Тема 9. Гносеологія		2	2			5					3	
Тема 10. Соціальна філософія і філософська антропологія.		2				6					3	
Модульна контрольна робота			2									
Разом за ЗМ 2		8	6			26					12	
Усього годин		20	14			56		4			26	

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Предмет філософії 1. Поняття світогляду, його походження, структура, сутність і роль у житті людини. 2. Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія. 3. Сутність філософського світогляду. Предмет та основне питання філософи. 4. Структура і функції філософії	5
2.	Тема 2. Філософія Стародавнього світу 1. Принципи періодизації історії філософії. 2. Філософія Стародавнього Сходу (Індія, Китай, Єгипет, Вавілон, Палестина, Іран). 3. Антична філософія.	
3.	Тема 3. Філософія Середньовіччя 1. Етапи розвитку філософії Середньовіччя в Західній Європі 2. Арабська і єврейська філософія Середньовіччя. 3. Філософія епохи Відродження. 4. Філософія Реформації.	5
4.	Тема 4. Філософія Нового часу 1. Основні риси філософії Нового часу. Наукова революція XVII ст. 2. Емпіризм і гносеологія Ф. Бекона, Т. Гоббса. 3. Дуалізм і раціоналізм Р. Декарта, пантеїзм Б. Спінози, монадологія Г. Лейбніца. 4. Суб'єктивний ідеалізм і агностицизм (Д. Берклі, Д. Юм). 5. Французькі матеріалісти XVIII ст. (Д. Дідро, П.-А. Гольбах, Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо).	5
5.	Тема 5. Німецька класична філософія 1. Історичні умови формування класичної німецької філософії, її основні риси. 2. Філософські та соціально-етичні погляди І. Канта. 3. Післякантівський суб'єктивний ідеалізм (Й. Фіхте). 4. Діалектика і натурфілософія Ф. Шеллінга. 5. Об'єктивний ідеалізм і діалектика Г. Гегеля. 6. Антропологічний матеріалізм Л. Фейербаха.	2
6.	Тема 6. Історія філософії України 1. Давньослов'янська міфологія — колыска філософської думки України-Русі. 2. Філософська думка Київської Русі. 3. Філософські ідеї в духовній культурі України XII–XIII ст. 4. Гуманізм епохи Відродження в Україні. 5. Філософія в Києво-Могилянській академії. Філософія «серця» Г. С. Сковороди. 6. Український романтизм. 7. Українська академічна філософія. Філософські погляди П. Юркевича. 8. Російськомовна школа «Київського кола» другої половини XIX—початку XX ст. 9. Світоглядно-філософська ситуація в Радянській і пострадянській Україні.	5
7.	Тема 7. Тенденції розвитку сучасної філософії	5

	1. Марксистська філософія, її структура, проблеми й основні різновиди. 2. Позитивізм і неопозитивізм, його різновиди. 3. Екзистенціалізм та його різновиди. 4. Філософська антропологія. 5. Персоналізм і неоперсоналізм. 6. Неотомізм.	
8.	Тема 8. Проблеми систематизації філософського знання 1. Принципи побудови філософських систем. 2. Класичні й неklasичні підходи до побудови систем науки і філософії. 3. Структура філософських систем, їх типологія. 4. Філософія як об'єкт дослідження. 5. Проблема систематизації законів та категоріального складу філософії.	5
9.	Тема 9. Онтологія 1. Сутність і основні форми буття. 2. Буття матеріального. Матерія і рух. Простір і час. 3. Буття людини. 4. Буття ідеального. Свідомість, її структура. 5. Діалектика та її альтернативи. 6. Буття соціального.	5
10.	Тема № 10. Гносеологія 1. Основні принципи теорії пізнання. 2. Пізнання як відображення. Суб'єкт і об'єкт пізнання. 3. Єдність чуттєвого і раціонального в пізнанні. 4. Емпіричний і теоретичний рівні пізнання. 5. Творчість та інтуїція. 6. Проблема істини, її критерії.	5
11.	Тема 11. Соціальна філософія і філософська антропологія План 1. Особливості філософського пізнання суспільства і людини. 2. Природні умови розвитку суспільства. 3. Матеріальне виробництво як основа розвитку суспільства. 4. Соціально-політична сфера суспільства. 5. Духовні виміри життя суспільства. 6. Філософська антропологія.	6
	Разом	56

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю. Формами поточного контролю є: усне, письмове опитування, тестування, розв'язування ситуаційних задач, практичні роботи, контрольні роботи.
Форма підсумкового контролю: екзамен.

Засоби оцінювання. Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні роботи;
- тести;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЄКТС	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	Відмінно
82-89	B	Добре	Добре
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	Задовільно
35-59	FX	незадовільно	Незадовільно
1-34	F		

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100	
14б.	14 б.	14 б.	15б.	14б.	14б.	15б.		

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Кількість балів	Сумарна к-ть балів

7. Рекомендована література

Основна:

1. Гринів О. Історія української філософії / Олег Гринів. – Львів : Тріада плюс, 2015. – 302 с.
2. Гринів О. І. Філософія: курс лекцій для аспірантів / О. І. Гринів. – Львів : Тріада плюс, 2016. – 364 с.
3. Петрушенко В. Л. Філософія : підручник / В. Л. Петрушенко. – Вид. 4-е, випр. і доп. – Львів : Магнолія плюс, 2001. – 445 с.
4. Петрушенко В. Л. Філософія : підручник / В. Л. Петрушенко. – 4-те вид., випр. і доп. – Львів : Магнолія, 2006. – 504.
5. Поцюрко М. Філософія : навч.-метод. посіб. / Марія Поцюрко. – Львів : Сполом, 2014. – 276 с.
6. Причепій Є. М. Філософія : посіб. / Є. М. Причепій, А. М. Черній, В. Д. Гвоздецький, Л. А. Чекаль. – Київ : Академія, 2001. – 575 с.
7. Причепій Є. М. Філософія : посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – Київ : Академвидав, 2003. – 575 с.
8. Причепій Є. М. Філософія : навч. посіб. для студен вищих навчальних закладів/Є. М. Причепій. – Київ : Академвидав, 2005. – 592 с.
9. Синиця А. Аналітична філософія : монографія / Андрій Синиця. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 303 с.
10. Синиця А. Філософія : навч.-метод. посіб. /Андрій Синиця. –Львів : ЛДУФК, 2014. – 179 с.

Допоміжна:

11. Андрущенко В. Сучасна соціальна філософія : курс лекцій / В. Андрущенко, М. Михальченко. – Київ : Генеза, 1993. – 255 с.
12. Андрущенко В. Сучасна соціальна філософія : курс лекцій / В. Андрущенко, М. Михальченко. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Київ : Генеза, 1996. – 368 с.
13. Андрущенко В. Історія соціальної філософії: (західноєвропейський контекст) : підручник / В. Андрущенко. – Київ : Тандем, 2000. – 405 с.
14. Берко П. Нова парадигма української філософії / П. Берко. – Львів : ЛДМУ ім. Д. Галицького, 2003. – 302 с.
15. Берко П. Основи філософії : метод. посіб. / П. Берко, М. Небелюк, Н. Федитник. – Дрогобич : Коло, 2004. – 67 с.
16. Бичко А. К. Історія філософії : підручник / А. К. Бичко, І. В. Бичко, В. Г. Табачковський. – Київ : Либідь, 2001. – 406 с.
17. Бойченко І. В. Філософія : навч. посіб. для дистанц. навч. / І. В. Бойченко, М. І. Бойченко. – Київ : Університет "Україна", 2004. – 212 с.
18. Васянович Г. Філософія : навч. посіб. / Григорій Васянович. – Львів : Норма, 2005. – 210 с.
19. Горський В. С. Історія української філософії : курс лекцій / В. С. Горський. – Київ : Наукова думка, 1996. – 285 с.
20. Горський В. С. Історія української філософії : курс лекцій / В. С. Горський. – 3-тє вид. – Київ : Наукова думка, 1997. – 285 с.
21. Горський В. С. Історія української філософії : навч. посіб. / В. С. Горський. – Вид. 4-е. доп. – Київ : Наукова думка, 2001. – 374 с.
22. Захара І. Лекції з історії філософії : [навч. посіб.] / І. Захара. – Львів : ЛБА, 1997. – 398 с.
23. Касьян В. І. Філософія : навч. посіб. / В. І. Касьян. – 5-тє вид., випр. і доп. – Київ : Знання, 2008. – 347 с.
24. Коваленко А. Філософія : навч.-метод. посіб. для студ. / Анатолій Коваленко. – Львів : ЦПД, 2009. – 106 с.
25. Кондзьолка В. В. Нариси з історії античної філософії / В. Кондзьолка. – Львів : Вид-во ЛДУ ім. І. Франка, 1993. – 258 с.
26. Кондзьолка В. Історія Середньовічної філософії : навч. посіб. / В. В. Кондзьолка. – Львів : Світ, 2001. – 218 с.
27. Мазур Л. Дух і плоть. Філософія життя та проблема людської тілесності : монографія / Леонід Мазур. – Львів : [б. в.], 2003. – 377 с.
28. Пазенок В. С. Філософія : навч. посіб. / В. С. Пазенок. – Київ : Академвидав, 2008. – 279 с.
29. Рижак Л. Філософія : підручник / Людмила Рижак. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 650 с.
30. Старовойт І. С. Філософія : навч. посіб. / І. С. Старовойт, Т. О. Сілаєва, Г. О. Орендарчук. – Тернопіль : Астон, 1997. – 429 с.
31. Федів Ю. О. Історія української філософії : навч. посіб. / Ю. О. Федів, Н. Г. Мозгова. – Київ : Україна, 2000. – 512 с.
32. Філософія : навч. посіб. / [Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін]; за ред. І. Ф. Надольного. – 7-ме вид., стереотип. – Київ : Вікар, 2008. – 534 с.
33. Філософія / уклад.: Коваленко А. І., Джунь В. В. – Львів : ЛДУФК, 2003. – 12 с.
34. Філософія : підручник / за ред. Н. Я. Горбач. – Львів : Логос, 1995. – 222 с.
35. Філософія : підручник / [Н. Я. Горбач, В. М. Баланчук, Я. Г. Сислюк та ін.; за ред. Н. Я. Горбача]. – Львів : Логос, 1997. – 226 с.

36. Філософія : підручник / за ред. Г. А. Заїченка [та ін.]. – Київ : Вища школа, 1995. – 454 с.
37. Філософія : навч. посіб. / І. В. Бичко, Ю. В. Осічнюк, В. Г. Табачковський [та ін.]. – Київ : Либідь, 1991. – 456 с.
38. Філософія. Курс лекцій : навч. посіб. / І. В. Бичко, В. Г. Табачковський, Г. І. Горак [та ін.]. – Київ : Либідь, 1993. – 575 с.
39. Філософія : підручник / І. В. Бичко, І. В. Бойченко, М. І. Бойченко [та ін.]. – Київ : Либідь, 2001. – 403 с.
40. Філософія : підручник / І. В. Бичко, І. В. Бойченко, М. І. Бойченко [та ін.]. – Вид. 2-е, стер. – Київ : Либідь, 2002. – 405 с.
41. Філософія : навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – Київ : Вікар, 1997. – 584 с.
42. Філософія : навч. посіб. / І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко, І. В. Бойченко [та ін.] ; за ред. І. Ф. Надольного. – Київ : Вікар, 1998. – 622 с.
43. Філософія : навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – Київ : Вікар, 2000. – 621 с.
44. Філософія Відродження на Україні : [монографія] / [М. В. Кашуба, І. В. Паславський, І. С. Захара та ін. ; відп. ред. М. В. Кашуба]. – Київ : Наук. думка, 1990. – 332 с.
45. Філософія для аспірантів : конспекти : навч.-метод. вид. / за ред. А. Синиці. – Львів : Ліга-Прес, 2017. – 90 с.
46. Філософія туризму : навч. посіб. / [авт.-розроб.: Пазенок В. С., Федорченко В. К., Любимий Я. В. та ін.]. – Київ : Кондор, 2004. – 265 с.
47. Філософія : [навч. посіб.] / [П. С. Щерба, В. К. Щедрін, О. А. Заглада.] ; за заг. ред. С. П. Щерби. – Київ : МАУП, 2004. – 575 с.
48. Філософія : навч. посіб. / Ю. В. Осічнюк, В. С. Зубов, І. М. Молчанов та ін. ; за ред. Ю. В. Осічнюка. – Київ : Атіка, 2003. – 461 с.
49. Філософія. Кредитно-модульний курс : навч. посіб. / Л. І. Мозговий, І. В. Бичко, Р. О. Додонов [та ін.] ; за заг. ред. Р. О. Додонова. – Київ : ЦУЛ, 2009. – 455 с.
50. Філософія. Світ людини. Курс лекцій : навч. посіб. / В. Г. Табачковський, М. О. Булатов, Н. В. Хамітов [та ін.]. – Київ : Либідь, 2003. – 429 с.
51. Філософія: предмет, історія, проблеми : текст лекцій / авт кол.: А. Ф. Карась, В. В. Кондзьолка, А. І. Пашук [та ін.]. Ч. 1: Від Стародавнього світу до німецької філософії другої половини XVIII– початку XIX століть. – Львів, 1994. – 230 с.
52. Хамар У. В. Історія філософії : курс лекцій / У. В. Хамар. – Львів : Ініціатива, 2008. – 360 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/782>.
2. Навчальний електронний інформаційний комплекс «Філософія (HEIK)». URL: <http://dl.nlu.edu.ua/?lang=uk>.
3. Навчально-методичні матеріали Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://acs.nlu.edu.ua/materials/list.php>.
4. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
5. СЕНМК: Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри філософії URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=120:kafedra-f%D1%96losof%D1%96%D1%97&Itemid=151.